

สมุนไพรใน “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง”

อนุชสร่า เรื่องมาก

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสรรพคุณสมุนไพรและการใช้สมุนไพรในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ผลการศึกษาปรากฏชื่อสมุนไพรที่ผู้แต่งบรรยายสรรพคุณจำนวน 44 ชนิด สามารถแบ่งเป็นสมุนไพรพืช 33 ชนิด สมุนไพรสัตว์ 6 ชนิด และสมุนไพรแร่ธาตุ 5 ชนิด พบว่า สมุนไพรที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ มีทั้งส่วนที่ให้คุณประโยชน์และโทษแก่ร่างกาย เรียกว่า “ดุลยภาพแห่งสมุนไพร”

นวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ปรากฏชื่อสมุนไพรเกาหลีที่ตรงกับสมุนไพรของไทย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถหาสรรพคุณทางยาได้ 11 ชนิด สมุนไพรตามท้องเรื่องในนวนิยายเรื่องนี้บรรยายสรรพคุณของการรักษาโรคเหมือนกับสรรพคุณตามตำรายา ทั้ง 11 ชนิด แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของตัวละคร “แดจังกึม” ในการรักษาโรคจนได้รับตำแหน่งเป็นแพทย์หลวงหญิงคนแรกของเกาหลี

คำสำคัญ : สมุนไพร, แดจังกึม

ความสำคัญของปัญหา

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” สร้างมาจากเรื่องจริงของสตรีคนแรกในประวัติศาสตร์เกาหลีที่เป็นแพทย์หลวงในราชสำนัก บันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์โชซอนกล่าวว่า “แดจังกึมเป็นแพทย์หญิงหลวงที่เก่งที่สุดในวัง ดังนั้น เธอจึงได้รับการมอบหมายให้คอยดูแลกษัตริย์” เรื่องราวชีวิตของแดจังกึมจึงถูกนำไปสร้างเป็นละครชุดทางโทรทัศน์เกาหลี จนเป็นธุรกิจบันเทิงที่มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โด่งดังทั่วเอเชีย อาทิ เกาหลี ญี่ปุ่น ฮองกง ไต้หวัน และไทย

นวนิยายและละครชุดเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” สามารถกระตุ้นผู้อ่านและผู้ชมให้สนใจติดตามเพื่อความบันเทิงรวมทั้งได้เนื้อหาสาระที่แฝงวัฒนธรรมของเกาหลี อาทิ วัฒนธรรมด้านอาหาร และด้านการแพทย์

“แดจังกึม” ถือเป็นบุคคลสำคัญที่ถ่ายทอดการใช้สมุนไพรในด้านการรักษาโรคของเกาหลี ผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่าในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ปรากฏชื่อสมุนไพรในการรักษาโรคควบคู่กับบริบทการใช้จากตัวละครในเรื่องหลายเหตุการณ์ นอกจากนี้จะเป็นชื่อสมุนไพรพืชแล้วยังปรากฏเป็นชื่อสมุนไพรสัตว์ ชื่อสมุนไพรแร่ธาตุ รวมทั้งวิธีการรักษาโรคด้วยสมุนไพร สมุนไพรในอาหาร สมุนไพรบำรุง และคุณภาพแห่งสมุนไพร

ผู้ศึกษาต้องการศึกษาสรรพคุณของสมุนไพรที่ปรากฏในเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครกับการใช้สมุนไพรรักษาโรค โดยผลของการศึกษาจะนำไปสู่ความตระหนักรู้ในคุณและโทษของการรักษา และเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้สนใจใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสรรพคุณสมุนไพรที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง”
2. เพื่อศึกษาการใช้สมุนไพรในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง”

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา สมุนไพรใน “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องมากแล้วไว้ในที่นี้โดยแบ่งออกเป็น 2 เอกสารหลักคือ

1. เอกสารเกี่ยวกับสมุนไพร

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 1173) กล่าวว่า สมุนไพร หมายถึง ผลิตผลธรรมชาติ ได้จาก พืช สัตว์ และ แร่ธาตุ ที่ใช้เป็นยา หรือผสมกับสารอื่นตามตำรับยาเพื่อบำบัดโรค บำรุงร่างกาย หรือใช้เป็นยาพิษ เช่น กระเทียม น้ำผึ้ง รากดิน (ไส้เดือน) เขากวางอ่อน กำมะถัน ยางน่อง โลดีน.

นันทพร นิลวิเศษ (2537, น. 252) กล่าวว่า สมุนไพร หมายถึง พืชที่มีสรรพคุณในการรักษาโรค หรืออาการเจ็บป่วยต่างๆ การใช้สมุนไพรสำหรับรักษาโรค หรืออาการเจ็บป่วยต่างๆ นี้ จะต้องนำเอาสมุนไพรตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาผสมรวมกันซึ่งจะเรียกว่า “ยา” ในตำรายานอกจากสมุนไพรแล้วยังอาจประกอบด้วยสัตว์และแร่ธาตุอีกด้วย เราเรียกพืช สัตว์หรือแร่ธาตุที่เป็นส่วนประกอบของยานี้ว่า “เภสัชวัตถุ” พืชสมุนไพรบางชนิด เช่น เรว็ด กระวาน กานพลู และจันทน์เทศ เป็นต้น เป็นพืชที่มีกลิ่นหอม และมีรสเผ็ดร้อน ใช้เป็นยาสำหรับขับลม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ พืชเหล่านี้ถ้านำมาปรุงอาหารเราเรียกว่า “เครื่องเทศ”

สรุปได้ว่า สมุนไพร หมายถึง ผลิตผลธรรมชาติ ได้จาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุ ที่มีสรรพคุณเพื่อบำบัดโรค บำรุงร่างกาย หรือใช้เป็นยาพิษ สมุนไพรที่ศึกษาครั้งนี้จะครอบคลุมพืช สัตว์ แร่ธาตุ และคุณภาพแห่งสมุนไพร

2. เอกสารเกี่ยวกับแดจังกึม

วีรวัฒน์ อินทรพร (2557, น. 194) กล่าวว่า การแตงนวนินายเกี่ยวกับอาหารที่มีมากขึ้นนี้ส่วนหนึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากสังคมหลายประการ ได้แก่ อิทธิพลจากละครชุดของเกาหลีที่เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ในเมืองไทยโดยเฉพาะละครกลุ่มหนึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำอาหารได้รับความนิยมมาก ดังเช่น ละครชุดเรื่อง แดจังกึม ซึ่งเป็นละครย้อนยุคไปในราชวงศ์ของเกาหลีที่แสดงให้เห็นฝีมือการทำอาหารของนางเอกในราชสำนัก ด้วยผลของกระแสความนิยมละครโทรทัศน์ชุดเรื่องแดจังกึมในประเทศไทยนี้เอง องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลีจึงได้มีการพิมพ์ตำราอาหารเกาหลีชื่อว่า “Wonderful World of Korean Food” หรือโลกมหัศจรรย์อาหารเกาหลีแจกฟรี ซึ่งเนื้อหาในหนังสือบรรจุด้วยความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารเกาหลี เครื่องปรุง ตลอดจนประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการ และสอดแทรกตำราการปรุงอาหารเกาหลี ทั้งอาหารโบราณและอาหารในราชสำนัก

สุกัญญา อินต๊ะโศด (2550, น. 200 - 201) กล่าวถึงบันทึกราชวงศ์โชซอน เรื่องราวของ “แดจังกึม” ไว้ในวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงในละครเรื่องแดจังกึม (จอมนางแห่งวังหลวง) ตามแนวคิดสตรีนิยม โดยบันทึกแบ่งออกเป็นช่วงในสมัยราชวงศ์โชซอน ดังนี้

พ.ศ 2067 บันทึกได้ระบุไว้ว่า “แต่จังกิมเป็นแพทย์หญิงหลวงที่เก่งที่สุดในวัง ดังนั้นเธอจึงได้รับการมอบหมายให้คอยดูแลกษัตริย์”

29 มกราคม พ.ศ 2087 บันทึกได้ระบุคำสั่งที่ออกโดยกษัตริย์ไว้ว่า “เราไม่ได้ทำหน้าที่การบริหารของเรามานานนับตั้งแต่เราไม่สบาย เมื่อไม่กี่วันที่แล้ว ได้เข้าร่วมประชุมแต่อากาศที่หนาวเย็นทำให้อาการของเรานั้นแย่ลง เราได้บอกให้ Bak Se - geo และ Hong Chim หมอหลวง และแพทย์หญิงแดจังกิมให้คิดหาวิธีรักษาแล้ว”

9 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2087 บันทึกได้ระบุถึงการยกย่อง แดจังกิมจากกษัตริย์หลังจากที่พระองค์ทรงหายจากอาการประชวร

29 ตุลาคม พ.ศ 2087 บันทึกระบุไว้ว่า “กษัตริย์ได้ทรงหายจากอาการท้องผูกและได้ทรงพระราชทานวันหยุดให้กับแพทย์หลวงทุกคน” (พระราชาสลินพระชนม์ม์ในอีก 17 วันต่อมา ในเดือน 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2087) ซึ่งการบันทึกครั้งนี้ถือเป็นการบันทึกเรื่องราวครั้งสุดท้ายของแดจังกิม

จะเห็นได้ว่าบันทึกประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์โชซอน มีการกล่าวถึงแดจังกิมในฐานะหมอหญิง โดยไม่ได้กล่าวถึงเธอในฐานะนางในของห้องเครื่อง (ห้องครัวในราชสำนักสมัยโชซอน) เนื้อหาในนวนิยายส่วนที่เกี่ยวกับห้องเครื่องของวังหลวงจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งเสริมขึ้นเพื่อให้นวนิยายน่าสนใจ อย่างไรก็ตามก็ตีนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกิม จอมนางแห่งวังหลวง” ถือเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ซึ่งนอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังให้ความรู้ในเรื่องของสมุนไพรที่สามารถนำมาปรุงอาหารรักษาโรค และเป็นยาพิษ ผ่านตัวละครในเรื่องที่น่าสนใจ

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลจากนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกิม จอมนางแห่งวังหลวง” แต่งโดย Yu Min-Ju แปลเป็นภาษาไทยโดย ไพบูลย์ ปิตะเสน กรุงเทพฯ สยามอินเตอร์บุ๊ค (4 เล่มจบ)
2. วิเคราะห์การใช้สมุนไพรรักษาโรคของตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง แดจังกิม จอมนางแห่งวังหลวง
3. อภิปรายและเรียบเรียงผลการศึกษา
4. สรุปและรายงานผลการศึกษา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสมุนไพโรที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” แต่งโดย Yu Min-Ju แปลเป็นภาษาไทยโดย ไพบุลย์ ปิตะเสน (4 เล่มจบ) เนื่องจากผู้ศึกษาไม่มีความรู้ความสามารถด้านการแปลภาษาเกาหลีจึงยึดงานเขียนของ ไพบุลย์ ปิตะเสน เป็นหลัก พบว่าสมุนไพโรใน “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” มีทั้งที่ปรากฏเพื่อทราบและปรากฏเพื่อบรรยายสรรพคุณโดยการใช้และการเรียนรู้ของตัวละครการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏชื่อสมุนไพโรที่ผู้แต่งบรรยายสรรพคุณจำนวน 44 ขนาน สามารถแบ่งเป็นสมุนไพโรพืช 33 ขนาน สมุนไพโรสัตว์ 6 ขนาน และสมุนไพโรแร่ธาตุ 5 ขนาน สมุนไพโรแต่ละขนานปรากฏสรรพคุณและการใช้ของตัวละครดังนี้

1. สมุนไพโรพืช มีรายชื่อจำนวน 33 ขนาน ดังนี้

1.1 รากหญ้าเซโซ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ถอนพิษน้ำพุจากทั้ง (ยาพิษ)

นางวังปาร์คเมียงอีถูกใส่ร้ายจนต้องรับโทษตามกฎหมายของนางใน โดยคำตัดสินของซังกงสูงสุดห้องเครื่อง¹ จึงโดนกรอกยาพิษ พูจากทั้ง แต่นางวังฮันเพื่อนสนิทแอบกรอกน้ำต้มรากหญ้าเซโซในขวดยาพิษตามไป เพื่อถอนพิษน้ำพุจากทั้งเบื้องต้น รวมทั้งแอบใส่จดหมายไว้ในเสื้อนางวังปาร์คเมียงอีเพื่อขอโทษและเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

“เมียงอี...ขวดยาพิษในมือเราเวลานี้ ไม่ช้า จักเป็นสิ่งที่คร่าชีวิตเพื่อนที่สุด จึงหารากหญ้าเซโซมีสรรพคุณถอนพิษพูจากทั้งจนพบ หากตายไปจงอย่ายกโทษให้เรา” (ไพบุลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 1, น. 73)

1.2 ถั่วเขียว

สรรพคุณตามท้องเรื่อง แก้วพิษเบื้องต้น

สรรพคุณตามตำรายา ช่วยถอนพิษในร่างกาย บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ช่วยป้องกันและรักษาไข้หวัด (พริณัน, 2558)

¹ ซังกงสูงสุด หมายถึง นางวังระดับหัวหน้าของห้องเครื่อง

ขอชวนชูพนางวังปาร์คเมืองอิสลอบอยู่ริมฝั่งน้ำจึงอุ้มนางมารักษาที่วัด
แห่งจอน โดยขอความช่วยเหลือจากหลวงจีน เมื่อปาร์คเมืองอิทาน้ำท่วมถ้วเขียวทำให้
นางมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน การต้มน้ำถ้วเขียวจึงเป็นผลแก่การรักษา

“ต้องต้มน้ำถ้วเขียวก่อน อาจต้องใช้เวลา ให้ประสภใช้ น้ำต้มน้ำถ้วเขียว
ไปหลวงๆ ก่อนที่อาตมาจะปรุรงยาแก้เสร็จสิ้น” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 1,
น. 67)

1.3 ชอกชาน

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาอาการต่อมทอนซิล

คิมยองทำไก่ทองหายจนแดจังกึมต้องลอบออกจากวังเพื่อช่วยคิมยองหาไก่ทอง
ทำให้แดจังกึมเข้าวังไม่ทันเวลา จึงถูกเนรเทศไปอยู่เขตทาเจฮอน ซึ่งเป็นเขตเพาะเมล็ดและ
ปลูกพืชสมุนไพร แดจังกึมเดินสำรวจและอ่านป้ายรอบๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้สมุนไพรใหม่
นอกเหนือจากในห้องเครื่อง

“เมื่อมองไปรอบบริเวณ จึงเห็นป้ายชื่อเขียนไว้เช่น กวากเฮียง
ชิโฮ ฮาซูดอ และชอกชาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชอกชานนั้นเป็นสมุนไพรที่นำ
เมล็ดของลำต้นมาใช้รักษาอาการทอนซิล” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 1, น.
270)

1.4 ชุง หรือ ชุงเซ (ผักกาด)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง บำรุงเวลาร้อนลำไส้ ป้องกันไข้หวัด เวียนศีรษะ ถ่ายไม่
สะดวก และช่วยแก้กระหายหลังดื่มสุรา

สรรพคุณตามตำรายา ช่วยเจริญอาหาร แก้กระหาย ลดอาการไอ เสมหะ แก้เลือด
กำเดา แก้อาเจียนเป็นเลือด ช่วยรักษานิวไบนทางเดินปัสสาวะ ช่วยขับปัสสาวะ และช่วยแก้
พิษสุรา (พรินน์, 2558)

แดจังกึมทนมองสภาพของอุนแพกที่มัวแต่เมาดยไม่ทำงานไม่ได้ จึงออกคำสั่งให้
อุนแพกถอนหญ้า แต่อุนแพกกลับถอนทั้งหญ้าและสมุนไพร ทำให้แดจังกึมโกรธมากจึงรีบ
คว้าเสียมจากมือ อุนแพก แล้วบอกชื่อสมุนไพรต่างๆ ที่อุนแพกถอนไป แต่กลับมามีคตอยู่
ที่ชุง อุนแพกจึงอธิบายสรรพคุณให้นางฟัง โดยที่แดจังกึมไม่รู้ว่าอุนแพกเป็นแพทย์
หลวงในราชสำนักมาก่อน

“ซุง ใช้บำรุงเวลาร้อนลำไส้ เวียนศีรษะ และถ่ายไม่สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังดื่มสุรา ช่วยแก้กระหายได้อย่างดี พุดจอบ จึงคว่าต้นซุงที่ไม่มีใครได้พบเห็น ขึ้นเคี้ยวในปากต่อหน้าจิ้งกิม จิ้งกิมที่เห็นพยายามกล้ำกลืนโทสะในใจ ใบหน้าเวลานี้เกร็งจนเห็นเส้นโลหิตโปนออกมา” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 1, น. 271)

1.5 ของเฮียง (ผงดั้นกานพลู)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ใช้ดับกลิ่นของเนื้อหมูแต่ห้ามทานคู่กับอุลกิม (ขมิ้น) เพราะจะทำให้ท้องเสีย อาเจียน

สรรพคุณตามตำรายา สมุนไพรกานพลู ช่วยระงับกลิ่นปาก ดับกลิ่นหื่น ช่วยฆ่าเชื้อจากบาดแผล แผลงัสต์รัดต้อย และนำมาใช้ในการแต่งกลิ่นอาหาร (พริ้น, 2558)

บทเรียนเรื่อง คุณภาพของอาหารว่าด้วยเรื่องของวัตถุดิบในการทำอาหาร เพราะสมุนไพรบางอย่างให้ทั้งคุณและโทษ หากนำไปผสมหรือแปรรูปผิดวิธีจะทำให้เกิดผลร้าย ซังกุฮันเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนาธรรมด้านการปรุงในเหล่านางในฝึกหัดฟัง รวมถึงแดงกิมด้วย

ทุกคนนั่งฟังนัยน์ตาทอประกาย มีเพียงจิ้งกิมที่จมอยู่ในภวังค์ ครุ่นคิดสิ่งใดอยู่ แม้รู้สึกข้านัยน์ตาดังแต่เมื่อคู่ แต่ซังกุฮันยังแสรังไม่พบเห็น กล่าวต่อไป

“เช่นเดียวกับของเฮียง (ผงดั้นกานพลู) ที่ใช้ดับกลิ่นของเนื้อหมู หากทานพร้อมกับยาน้ำที่ผสมอุลกิม (ขมิ้น) แล้วแก้ในลิบเป็นต้องท้องเสียและอาเจียนแน่นอน”

“คำพูดทำให้จิ้งกิมหูฟังขึ้นทันที” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 2, น. 131)

1.6 เมล็ดเมมมิล

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ช่วยปรับสมดุลแก่ร่างกาย บรรเทาโรคระเพาะ และอาการตกเลือดในลำไส้

การแข่งขันทำเครื่องเสวยแต่ของเต้ บรรดานางในท้องเรื่อง มีโจทย์ในการทำคือ ซุปและเกี้ยว แต่แบ่งสาลีของแดงกิมที่ส่วนกลางแจกให้หาย ทำให้แดงกิมคิดวิธีทำเกี้ยวแบบใหม่ โดยนำ ซุงเซที่พบในเขตหาเจอนมาปรับใช้กับเมล็ดเมมมิล แดงกิมรู้จักนำวัตถุดิบในการปรุงที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่องค์ของเต้ แม้เหล่าบรรดาซังกุฮันตัดสินใจ

รอบเนื่องจากทำวัตถุเสียหาย แต่รสชาติและความคิดสร้างสรรค์ทำให้ถูกใจองศ์โทยา จนได้รับคัดเลือกเป็นนางในห้องเครื่อง

“ข้าพเจ้านั้นเห็นว่าซิงเซและผงเมล็ดเมมิลินั้นเหมาะกว่าโดยเฉพาะ ออชันเคียงยอนนั้นเป็นเครื่องเสวยที่น่าถวายฝ่าบาท ซึ่งฝ่าบาทพระราช ส่วนกระเพาะและลำไส้บ่อยครั้ง อันซิงเซนั้นดีต่อลำไส้และป้องกันไข้หวัด ส่วนเมล็ดเมมิลินั้นมีสารพิษ และธาตุเย็น แต่มีสรรพคุณช่วยปรับสมดุล แก่ร่างกาย ทางการแพทย์ยังใช้เพื่อบรรเทาโรคกระเพาะและอาการตกเลือด ในลำไส้เพคะ” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 2, น. 41)

1.7 ยุคตุ๊ก

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ดีต่อกระเพาะอาหาร ลำไส้ และรักษาอาการเลือดลม อักเสบเรื้อรัง

บทเรียนเรื่องตุ๊กตุ๊กแห่งอาหารทำให้แดจังกึมสามารถแก้ข้อกล่าวหาให้กับ ตอกุก อาผู้ ชุบเลี้ยงเธอได้ เนื่องจากตอกุกปรุงซุซุงโจถวายของค็รัชทายาทจนทำให้ร่างกาย ขยับไม่ได้ (แข็ง) เหตุเพราะองค็รัชทายาททานยุคตุ๊กกับซุซุงโจ ที่มีส่วนผสมของโสมอยู่ด้วย

“ยุคตุ๊ก สรรพคุณดีต่อกระเพาะอาหารและลำไส้ มักใช้ในกรณีนี้มัน สกัดแต่ไม่มีสรรพคุณรักษาอาการเลือดลมอักเสบเรื้อรังแต่น้ำมันเข้มข้น หากใช้ มากไป อาจทำให้ร่างกายแข็งได้” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 2, น. 134 - 135)

1.8 โสม

สรรพคุณตามท้องเรื่อง เพิ่มพูนกำลัง ช่วยเร่งสรรพคุณของยา

สรรพคุณตามตำรายา ใช้เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงวัยวัยภายในร่างกาย ทำให้ ร่างกายชุ่มชื้น ช่วยแก้อาการอ่อนเพลีย และอาการเบื่ออาหาร (พริณร์, 2558)

แดจังกึมใช้ร่างกายของตนเองเป็นหนูทดลองโดยลองกินยุคตุ๊กกับซุซุงโจปรากฏ ว่ามีอาการเห็บบชา แข็ง เหมือนกับองค็รัชทายาท ทำให้หาสาเหตุของอาการเจอนจนทำให้ ตอกุกจึงพันข้อกล่าวหา ดังบทสนทนาระหว่างซิงกุงฮันกับแดจังกึม

“เราเองก็ทราบว่ายุคตุ๊ก แต่ทางแพทย์หลวงกล่าวว่าใช้เพียงเล็กน้อย และเป็นการใช้ตามปกติทั่วไป”

“แต่ปัญหาคือโสม โสมนั้นนอกจากมีสรรพคุณเพิ่มพูนกำลังแล้ว ยังช่วยเร่งสรรพคุณของยาด้วยมิใช่หรือ โสมที่ใส่ในซุบซุงโจซอนอับทั้งนั้น เร่งสรรพคุณของยูกุกุ ทำให้เกิดอาการอัมพฤกษ์” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, น. 134 - 139) เล่ม 2

1.9 มันทะ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง เป็นยาบำรุงร่างกาย ช่วยในการขับถ่าย

สรรพคุณตามตำรายา เป็นยาระบาย ช่วยลดไขมันในเลือด ช่วยแก้กระหายน้ำ ยอดอ่อนนำมาแกงให้สตรีหลังคลอดบุตรรับประทานจะช่วยให้มีน้ำนม (พรินน์, 2558)

วันซินมีเจ เหล่านางในห้องเครื่องต้องมีการสร้างสรรค์รสชาติใหม่ ยอนเซ็ง ปรง อินซั่มมาเน็งเซ่ (ซุบเย็นโสมและมันทะ)

“ใสมันทะด้วยหรือ?”

“คะ มามา ดิต่อร่างกายอ่อนล้าไร้เรี่ยวแรง”

“ถูกต้อง จึงเรียกกันว่า โอสถศิลา ใช้เป็นยาบำรุงร่างกายเช่นกัน จะทานดิบๆ ก็ช่วยการขับถ่าย เลือกรุงเป็นซุบเย็นได้เหมาะสมมาก” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 2, น. 184)

1.10 ผลเมซิล

สรรพคุณตามท้องเรื่อง กำจัดพิษในน้ำ เลือด อาหาร ช่วยลดความร้อนและความชื้นในกระเพาะ และอาการบวมในสตรี

การแข่งขันปรุงอาหารของซังกุงฮันและซังกุงเชวเพื่อเป็นซังกุงสูงสุดของห้องเครื่อง โดย ซังกุงฮัน ทำเครื่องดองเมซิล จนได้รับคำชมจากองค์ไทเฮา

“อืม เป็นเช่นนั้นจริง ทั้งยังช่วยเจริญอาหารอีกทางหนึ่งด้วย”

“ผลเมซิลนั้นยังใช้เป็นสมุนไพรมัดต่อกระเพาะและตับ ทั้งยังช่วยกำจัดพิษในน้ำ เลือด และอาหารได้อีกทางหนึ่งพะคะ” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 2, น. 209)

1.11 โขรูจั้ง

สรรพคุณตามท้องเรื่อง แก้กวมคัน

ขณะจั้งกิมหาสมุนไพรมะ ยูกินพี เพื่อรักษาอาการคันของซังซอง นางได้ยินเสียงพูดลอยๆ ของซังตอก บุคคลที่แดงกิมคิดว่าแพทย์ปลอม แต่แท้จริงแล้วนางเป็นแพทย์

หญิงที่มีชื่อเสียงที่สุดในเกาะเชจูโด ซึ่งตอกบรรยายถึงสรรพคุณของสมุนไพรสมุนไพรมานกับการเลือกหาสมุนไพรใกล้ตัวให้แด่จิ้งกิ้งมิ่ง แต่นางก็มีได้ทำท่าที่สนใจในตอนแรก ภายหลังแด่จิ้งกิ้งรับฟังพร้อมกับถามซึ่งตอกอีกหลายประเด็น

“อาการบวมปกติแม้ใช้กินก็ได้ แต่โซจูจิ้งมีสรรพคุณดีกว่า สามารถหาได้ง่ายตามพื้นดิน บนแผ่นดินใหญ่แม้หาได้ง่าย แต่หากที่นี่ คงต้องขึ้นหาตามเขา เพราะมักขึ้นในที่ชื้น”

1.12 โอคัลพี

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ใช้บำรุงร่างกาย และระงับอาการปวด

ซึ่งตอกและแด่จิ้งกิ้งยอมรับในความสามารถของกันและกันมากขึ้น ซึ่งตอกจึงยอมให้แด่จิ้งกิ้งติดตามตนไปรักษาผู้ป่วย ขณะเดินทางผ่านยอดเขาซึ่งตอกได้เล่าตำนานสองพี่น้องผู้กตัญญู ให้แด่จิ้งกิ้งฟังเพื่อเพิ่มความเข้าใจด้านการรักษาโรค

“อืม...ตำนานมิได้บอกไว้เจ้าจิ้งก็คิดเอาเอง”

“ได้ยินว่าต้องทานถึงร้อยอย่าง แต่หากขาดไปเพียงหนึ่งไม่แน่อาจไม่รอดก็เป็นได้ แต่โอคัลพีนั้นเป็นเพียงสมุนไพรใช้บำรุงร่างกาย หรือระงับอาการปวด ไม่แน่ว่าอาจไม่เป็นอย่างนั้นก็ได้อะ” เมื่อจิ้งกิ้งกล่าวสนนิษฐานขึ้น ซึ่งตอกจึงแสร้งไม่รู้ไม่ชี้ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 67)

1.13 ต้นกุจจงโซ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาโรคลม โรคนิ่ว และโรคกระเพาะ

แด่จิ้งกิ้งติดตามซึ่งตอกไปรักษาผู้ป่วยบนเกาะเชจูโด แด่จิ้งกิ้งพยายามเรียนรู้วิธีการรักษาโดยนางแยกสมุนไพรมานจากดอกไม้ จนทำให้ซึ่งตอกดูว่าโง่เขลา ซึ่งตอกเปรียบเทียบกับหญิงสาวกับดอกไม้ หากดอกไม้ร่วงโรยไป จะให้ผู้คนแยกแยะด้วยสิ่งใด ซึ่งตอกจึงสอนให้แด่จิ้งกิ้งแยกประเภทของสมุนไพรมานโดยใช้ใบแทน

“ถูกต้อง จงดูให้ดี ต้นชุกบูเจงอิมี่ลำต้นแยกออก เห็นเดือยที่ยอดด้านบนหรือไม่ ส่วนต้นกุจจงโซนั้น ใบแยกออกเป็นรูปไข่ นอกจากดอกไม้แล้วยังใช้ทุกส่วนปรุงยา มีสรรพคุณรักษาโรคลม โรคนิ่ว และโรคกระเพาะด้วย” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 68)

1.14 ต้นอ้ออารี

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาอาการหอบหืด โรคประสาท อัมพาต ขาดสารอาหาร และใช้ขับเหงื่อ

“นี่เป็นต้นอ้ออารี ให้นำพิษออกจากลำต้น ก่อนนำมาใช้ทาน ส่วนรากนั้นใช้ รักษาอาการหอบหืด โรคประสาท อัมพาต ขาดสารอาหาร และใช้ขับเหงื่อ...ส่วนดอกที่เห็นคล้ายตัวมัลมีจัสคือเคโยติง นำผลมาใช้ลดเสมหะ ขับลม ไตอักเสบ และโรคบิด (ท้องร่วง)” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 71 - 72)

1.15 ผลเคโยติง

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ลดเสมหะ ขับลม ไตอักเสบ และโรคบิด (ท้องร่วง)

“นี่เป็นต้นอ้ออารี ให้นำพิษออกจากลำต้น ก่อนนำมาใช้ทาน ส่วนรากนั้นใช้รักษาอาการหอบหืด โรคประสาท อัมพาต ขาดสารอาหาร และใช้ขับเหงื่อ...ส่วนดอกที่เห็นคล้ายตัวมัลมีจัสคือเคโยติง นำผลมาใช้ลดเสมหะ ขับลม ไตอักเสบ และโรคบิด (ท้องร่วง)” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 72)

1.16 รากหอม กากถั่วดำ ผักกาดน้ำ และใบต้นเบญจมาศ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ระวังอาการปวดฟันเบื้องต้น

สรรพคุณตามตำรายา รากหอมช่วยแก้อาการร้อนใน ถั่วดำอุดมไปด้วยแคลเซียม ช่วยบำรุงกระดูกและฟัน ทำให้กระดูกและฟันแข็งแรง ใบผักกาดน้ำมีสรรพคุณเป็นยาห้ามเลือดภายนอก แต่ห้ามเลือดภายในไม่ได้ ช่วยลดอาการอักเสบ และช่วยลดอาการบวม ใบต้นเบญจมาศช่วยลดอาการบวม ช่องคลอดอักเสบ และปวดแผล (พริณัน, 2558)

ผู้ป่วยของซังตอกที่มีอาการปวดฟันส่วนมากค่อนข้างมีอายุ จึงรู้จักกาปฐมพยาบาลเบื้องต้นโดยใช้วิธีรักษาแบบพื้นบ้านก่อนหากไม่หายจากอาการปวดฟันจึงมาพบแพทย์

“บรรดาผู้ป่วยปวดฟันมักเป็นผู้ชรา ส่วนมากอมน้ำเกลือ อมรากหอม หรือเคี้ยวกากถั่วดำต้มเคี้ยว หรือเคี้ยวอมใบผักกาดน้ำหรือใบต้นเบญจมาศ แขน้ำเกลือ แต่หากวิธีรักษาแบบพื้นบ้านไม่เกิดผล จึงได้มายังโรงพยาบาล เพียงยาระงับอาการปวดก่อนมาหาเช่นนี้ เก้าในสิบจึงมีอาการค่อนข้างสาหัส” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 77)

1.17 ห้าโอสถทิพย์ (แทกซา ขอกปกเรียง แพกซูล ซอเรียง และยุกเก)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ถัดน้ำในกระเพาะ รักษาอาการบวมหน้าในไตและหัวใจ

ซึ่งตอกให้แดจังกึมเป็นผู้ช่วยดูแลโรงพยาบาลทั้งตอนที่เธออยู่และออกไปทำกิจธุระ วันหนึ่งมีหญิงชรามารักษา เธอบอกว่ามีอาการปวดฟันขึ้นสมอง แต่เมื่อแดจังกึมตรวจดูฟันพบว่า เธอมีปัญหาระบบน้ำในร่างกาย จนทำให้สภาพกระเพาะไม่ดี มีอาการวิงเวียนและปวดศีรษะ เมื่อหญิงชราหายเป็นปกติ ทำให้บุตรของหญิงชราดีใจมาก ชื่อเสียงของแดจังกึมจึงเริ่มขยายไปทั่วเกาะเชจูโด

หากเป็นคนอดอาหาร ก็ต้องเป็นผู้ทิวโหยที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก ในวัยเช่นนี้ ดูจากฟันที่แข็งแรงสมบูรณ์ จะกล่าวว่าขาดสารอาหารก็คงเข้าใจไม่ได้ สุดท้ายที่ท้อใจ จึงได้สอบถามเพิ่มเติมจากบุตรสะใภ้ที่ติดตามมา นางมีเพียงไม่ได้อดอาหาร ตรงข้ามกลับล้นล้นอาหารของผู้อื่น หลายครั้งที่แอบทานยามนอน จนอาหารไม่ย่อยอยู่เป็นนิจ แต่ดูจากที่ไม่ค่อยป่วยอะไร คงมีสิ่งใดผิดปกติในกระเพาะเป็นแน่

จังกึมได้ปรุงแทกซา ขอกปกเรียง แพกซูล ซอเรียง และยุกเก ขึ้นเป็นโอสถทิพย์ (โอสถทิพย์) เพื่อลดน้ำในกระเพาะ และรักษาอาการบวมหน้าทั้งในไตและหัวใจ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 79)

1.18 รากโกลมุโกด คูรีเต ลำต้นของกามาจุง หล้าทักอินซังฟูล เห็ดเพียวโก (ถั่วเขียว)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาเนื้องอกเบื้องต้น

แทซังกุง (จ้าวทหารน้ำ) มีเนื้องอก ซึ่งเป็นหนึ่งในสองโรคยอดนิยมของคนบนเกาะเชจูโด มีอาการเจ็บปวดเรื้อรัง ด้วยยาซีฟที่ต้องดำน้ำลึก กลั่นลมหายใจเป็นเวลานาน แรงดันน้ำและการขาดอากาศทำให้เกิดอาการปวดศีรษะเรื้อรัง โสตประสาทเสื่อม หูอื้ออึง โรคกระเพาะ ระบบประสาท และอาการไขข้ออักเสบ แดจังกึมจึงเร่งรักษาเบื้องต้น

“โดยปกติการรักษา นั้น ให้ใช้รากของต้นโกลมุโกดหรือคูรีเต หรือใช้ลำต้นของต้นกามาจุง หรือหล้าทักอินซังฟูลต้มเคี่ยว นำน้ำที่ได้มาล้างบริเวณเนื้องอก หรือใช้ถั่วเขียวบดละเอียดทา หรือน้ำต้มเห็ดเพียวโกเพื่อล้างก็สามารถเห็นผลได้เช่นกัน แต่กรณีที่น่าเศร้า การใช้เพียงน้ำล้างภายนอกย่อมมีอรรถาคำนวณถึงด้านในผิวหนังได้” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 82)

1.19 ของพี (เปลือกส้มแห้ง) จินพี (เปลือกต้นมุลพูเรนามู) หรือคัมอิบ (ต้นใบพลับ) สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาโรคกเวเฮียลเปียง (โรคลั๊กปิดลั๊กเปิด)

สรรพคุณตามตำรายา เปลือกส้มแห้ง ช่วยป้องกันการเกิดโรคเลือดออกตามไรฟัน ช่วยป้องกันการเกิดโรคหัวใจ แก่กระหาย เพิ่มความสดชื่นให้แก่ร่างกาย ต้นใบพลับเป็นยาบรรเทาอาการร้อนใน ช่วยบรรเทาอาการเจ็บคอ (พรินน์, 2558, เว็บไซต์)

หัวหน้าโจรสลัดเกิดป่วยกะทันหัน เหล่าโจรสลัดขึ้นฝั่งที่เกาะเชจูโด โดยเข้ายึดเกาะและประกาศหาแพทย์มารักษาหัวหน้า รวมถึงข่มขู่ตัดหัวชาวเกาะเชจูโดหากไม่มีแพทย์มารักษาภายในช่วงมื้ออาหาร² แพทย์หญิงซังตอกไม่อยู่เกาะ มีแต่แดจังกึมเท่านั้น เหตุการณ์ในครั้งนี้นำความลำบากใจมายังแดจังกึม เพราะหากไม่รักษาผู้ป่วยก็เป็นการเสียชีวิตของคนบนเกาะเชจูโด แต่หากรักษา ก็ถือเป็นกบฏในโทษฐานช่วยเหลือศัตรูบ้านเมือง แต่เพื่อรักษาชีวิตของคนบนเกาะเชจูโด แดจังกึมจึงจำต้องรักษาหัวหน้าโจรสลัด

“รักษาได้หรือไม่”

“โรคกเวเฮียลเปียงนั้นสามารถใช้ของพี (เปลือกส้มแห้ง) จินพี (เปลือกต้น มุลพูเรนามู) หรือคัมอิบ (ต้นใบพลับ) รักษาได้ แต่อาการชินบูซอน จึงนั้นคงต้องใช้เวลายุ่งบ้าง” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 91)

1.20 ซิกิมซี (ผักขม)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาโรคกเวเฮียลเปียง (โรคลั๊กปิดลั๊กเปิด)

สรรพคุณตามตำรายา ช่วยบำรุงกำลัง ช่วยบำรุงกระดูกและฟันให้แข็งแรง ลดความเสี่ยงของการเกิดโรคกระดูกพรุน ช่วยกำจัดสารพิษออกจากร่างกาย ช่วยแก้อาการไข้ และช่วยป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน ช่วยควบคุมความดันโลหิตให้อยู่ในระดับปกติ (พรินน์, 2558)

เหตุการณ์รักษาหัวหน้าโจรสลัดป่วยเป็นโรคกเวเฮียลเปียง ทำให้จังกึมหาสมุนไพรมาทำตัวยาไม่ได้และได้กล่าวถึงสมุนไพรอีกตัวหนึ่งที่สามารถรักษาโรคกเวเฮียลเปียงได้ แต่ก็หายากเช่นกัน (รักษาโรค)

² ช่วงมื้ออาหาร หมายถึง ระยะเวลาระหว่างอาหารสองมื้อ

ของพีและจินพินันแม่เคยเห็นมาบ้าง แต่คัมพิกกลับเป็นปัญหาใหญ่
แม่ได้ยินมาว่าชิกิมซี (ผักขม) สามารถใช้รักษาโรคเฮอร์เปสได้ แต่ผักชนิดนี้
มีอาจปลูกได้ในเกาะ เซจูโด ขณะครุ่นคิดก่อนหมายจากไป ได้ยินเสียงทุ้มต่ำ
ดังขึ้น (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 93)

1.21 เคียงมุก (แห่งหมึกทำจากรากไม้)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง สร้างเสริมพลังหยิน บำรุงครรภ์

สถานะของแดจังกึมขณะอยู่เกาะเซจูโดคือ หมอหญิงฝึกหัดหรือทาสหลวงของ
แผ่นดิน หนทางเดียวที่จะกลับไปสู่ชื่อเสียงให้ซังกุงฮัน อาจารย์ผู้เปรียบเสมือนมารดาคนที่สอง
ของเธอคือ กลับเข้าวังและสอบหมอหญิงให้สำเร็จ บททดสอบหนึ่งคือ การเทียบยา
นางสามารถแยกแยะประเภทของสมุนไพรได้อย่างน่าภูมิใจ

“เคียงมุกนั้นเป็นประเภทของมอก (แห่งหมึกทำจากรากไม้) แต่เจ้า
กลับนำมาเทียบสำหรับยาได้ นับเป็นประหลาดเสียจริง”

“ยาแอสมิตันนั้นเป็นยาเม็ดเพื่อสร้างพลังหยิน จึงเหมาะแก่สตรี
ที่แห่งครรภ์บ่อย ส่วนที่ไซมอกนั้นเป็นเพราะต้องการกำจัดสิ่งเลวร้ายในมดลูก
ในบรรดามอกนั้น ถือได้ว่าเคียงมุกเป็นสุดยอด จึงเทียบยาไว้เช่นนั้น” (ไพบูลย์
ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 168)

1.22 ต้นสน

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ใบสน ช่วยให้คลายอาการเหนื่อยล้าต่อการย่อยอาหาร
ใบสนตากแห้ง ใช้รักษาโรคผิวหนังและประคบบาดแผล หน่ออ่อนสน ขับเสมหะในลำคอ
ดอกสน ช่วยรักษาโรคหัวใจ โรคปอด เนื้องอกในสมอง เปลือกสน ช่วยบำรุงผิวพรรณ กำจัด
ริ้วรอยตามผิวสตรีที่แห่งครรภ์

สรรพคุณตามตำรายา ช่วยแก้อาการอ่อนเพลีย ช่วยแก้อาการคลื่นเหียนอาเจียน
ต้มกินเป็นยาแก้อาการจุกเสียด เปลือกใช้ต้มกับน้ำอาบแก้โรคเหน็บชา (พริณัน, 2558)

ต้นสนเป็นสมุนไพรที่แดจังกึมรู้จักดี เพราะพบบ่อยตอนที่เธอเป็นนางในห้องเครื่อง
สรรพคุณแยกออกตามส่วนต่างๆ ของต้น สามารถใช้เป็นยาได้ตั้งแต่รากจนถึงดอกใบ

“คะ ใบสนที่โปรดปรานของบรรดาเซียนเทพนั้น หากนำมาเคี้ยวอม
ช่วยให้คลายอาการเหนื่อยล้า ซงยอบหรือใบสนตากแห้งนั้น ดีต่อการย่อย

อาหาร และใช้ในยาของเหนียกเจ (เพิ่มพลังเพศ) ยางสนที่เรียกว่าชงจินนั้น ใช้รักษาโรคผิวหนังและประคบบาดแผล ส่วนหน่ออ่อนนั้นใช้ขับเสมหะใน ลำคอ เมล็ดต้นสนที่เรียกว่าเฮงจางนั้นใช้ในยาของเหนียกเจได้ดี ส่วนดอกสน ที่ใช้ในของหวานนั้นช่วยรักษาโรคหัวใจและโรคปอด ส่วนผงจากดอกสนนั้น ใช้ผสมลงสุรา สามารถรักษาเนื้องอกในสมอง นอกจากนี้ ต้นสนอ่อนยังช่วย บำรุงผิวพรรณ กำจัดริ้วรอยตามผิวสตรีที่แท้จริงได้อีกทางหนึ่ง” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 168 - 169)

1.23 เห็ดพกเรียง

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ต่อผู้ที่มีโรคทรวงอก (โรคจิต)

นอกจากการเทียบยาสำหรับสตรีมีครรภ์แล้ว บททดสอบต่างๆ ยิ่งยากขึ้น ตามลำดับ การสอบเข้าเป็นหมอหญิงเพื่อรักษาหญิงในวังตั้งแต่ชนชั้นสูง จนถึงนางใน แดงกิม จำต้องเพิ่มความอดทนยิ่งสำหรับการก้าวเข้าสู่บทเรียน

“นับเป็นสำหรับเทียบยาที่ดีต่อสตรีแท้จริงที่ประเสริฐ เช่นนั้น เจ้าทราบหรือไม่ว่าเห็ดพกเรียงนั้นคือสิ่งใด”

“เป็นเชื้อราที่เกาะกินยางสน น้ำยางที่ไหลออกจากส่วนรากต้นสน นั้น ไหลลงดินผสมกับเชื้อรา ก่อนจับตัวเป็นก้อน บริเวณผิวนอกแม่ดูหยาบ แต่ด้านในมีสีขาวนวลหรือสีชมพู ที่สีขาวเรียกว่าแพกพกเรียง (เห็ดพกเรียง ขาว) ที่อมชมพูเรียกว่า พุนฮงพกเรียง (เห็ดพกเรียงชมพู) มีสรรพคุณต่อผู้ที่มี โรคทรวงอก ผู้ที่ทุกข์ระทมใจ และผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหวไม่มั่นคง (โรคจิต)” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 169 - 170)

1.24 น้ำส้ม

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ล้างพิษหรือพลังเลวร้ายออกจากร่างกาย

สรรพคุณตามตำรายา ช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส ช่วยเสริมสร้าง กระดูกให้แข็งแรง ช่วยในการขับถ่าย มีกากใยสูงช่วยป้องกันการเกิดโรคเลือดออกตามไรฟัน และช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ร่างกาย (ฟรินน์, 2558)

บทเรียนการเทียบยา³ เพิ่มระดับความยากขึ้น ความกดดันของบรรดาแพทย์หลวง ทำให้แดงก็เริ่มเข้าสู่สภาวะกดดัน แต่เมื่อคำนึงถึงซังกงฮั่น เธอจึงรวบรวมสมาธิจนผ่านบทเรียนการเทียบยา

“เช่นนั้น สำหรับเทียบยาของเจ้า ต้องใช้ทานเช่นไร”

“ใช้ยาที่ได้เรียนได้ทำไปแล้ว ผสมขึ้นเป็นยาเม็ด ทานกับน้ำต้มสุรา หรือน้ำส้ม ทานคราวละหนึ่งเม็ด”

“สุรานั้นแม้ทราบว่าใช้เพื่อกระตุ้นสรรพคุณยา แต่เหตุใดจึงใส่น้ำส้มลงน้ำ”

“เนื่องเพราะน้ำส้มนั้น มีสรรพคุณล้างพิษหรือพลังเลวร้ายออกจาก ร่างได้” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 169 - 170)

1.25 ฮัซวันพี (เปลือกไม้รวมสำราญ)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้โองจิง⁴ (ห้าส่วน) สงบ คลายความกังวล และทำให้สำราญใจ

ซังกงเขวหาของดีเพื่อบำรุงครรภ์ให้กิมยอง เนื่องจากนางตกอยู่ในสภาวะของความคิดแค่น เหมือนโดยกักบริเวณ เนื่องจากอุ้มท้องแก่ฝ่าบาท เมื่อนางเห็นแดงก็มสนธิสนมกับจงโหยก็เกิดความอิจฉา หงุดหงิดงาย

กระทั้งยามที่อาหญิงแกะเปลือกไม้ซากวี ลงในขวดสุรา คิมยองได้แต่จมอยู่กับ ความริษยา เปลือกไม้ซากวี หรือรู้จักกันดีในนามของฮัซวันพี (เปลือกไม้รวมสำราญ) นั้นมีสรรพคุณทำให้โองจิง (ห้าส่วน) สงบ คลายความกังวล และทำให้สำราญใจ นิยมใช้เป็นชเวอิมเจ (ยากระตุ้นกำหนด) ขณะที่ได้เดินถือสุราเข้าไป ทุกครั้งที่ย่างก้าวเดิน น้ำตาเม็ดใหญ่ต้องร่วงลงพื้นทุกครั้ง (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 4, น. 43 - 44)

1.26 ต้นจิบซินนามู

สรรพคุณตามท้องเรื่อง หยุดเลือด (กำเดา)

เกิดโรคระบาดในหมู่บ้านนอกวังหลวงและเริ่มแพร่กระจายเข้าใกล้วังหลวงยิ่งขึ้น ฮองเต้มีรับสั่งให้แพทย์หลวง และหมอหญิงไปหาสาเหตุของการเกิดโรคและช่วยกันรักษา

³ การเทียบยา หมายถึง การแยกประเภทของยาสมุนไพร

⁴ โองจิง ได้แก่ ตับ หัวใจ ม้าม ปอด และไต

อุณแพกและแดงกิมร่วมขบวนด้วย โดยมีการสนทนากันตลอดทางว่าด้วยเรื่องของสมุนไพร และการรักษาโรค

“ต้นจิบซินนามูที่มีดาษดินเช่นนี้ เหตุใดจึงขนานนามว่า ยงอาโซ (หญ้าเขียวมังกร) หรือซอนฮักโซ (หญ้ากระเรียนเทพ) กันแน่นะ”

คราวก่อนที่ศึกษาตำราแพทย์ จำได้ว่าเคยตั้งข้อสงสัยขึ้น

“ยามกึ่งก้านงอกเงย มีลักษณะคล้ายฟันของมังกรจึงเรียก ยงอาโซ เป็นหญ้าที่นกกระเรียนคาบมาทิ้งไว้ มีสรรพคุณหยุดเลือดกำเดาได้ จึงเรียกซอนฮักโซ คงเชื่อกันว่าเป็นนกที่เทพส่งมาให้เป็นแน่” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 129)

1.27 หญ้าเนงอี

สรรพคุณตามท้องเรื่อง บำรุงตับ กระจาย และทำให้สายตาแจ่มใส

การหาสาเหตุของโรคระบาดและรักษาชาวบ้านทำให้แดงกิมได้ข้อคิดดีๆ จากอุณแพกมากมาย ว่าด้วยเรื่องของการรักษาและการเลือกใช้สมุนไพร เพราะบางครั้งสมุนไพรที่ดีไม่ใช่สมุนไพรที่มีราคาแพงเสมอไป หากแต่เป็นสมุนไพรที่หาได้ง่ายและนำมารักษาอย่างทันที่

1.28 ต้นโซริตเด

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ลดไข้ ความดัน และรักษาอาการตับติดเชื้อ

การหาสาเหตุของโรคระบาดและการรักษาชาวบ้านทำให้แดงกิมได้ข้อคิดดีๆ จากอุณแพกมากมาย ว่าด้วยเรื่องของการรักษาและการเลือกใช้สมุนไพร เพราะบางครั้งสมุนไพรที่ดีไม่ใช่สมุนไพรที่มีราคาแพงเสมอไป หากแต่เป็นสมุนไพรที่หาได้ง่ายและนำมารักษาอย่างทันที่

“ถูกต้อง คุณค่าของสมุนไพรได้ขึ้นกับราคา หากแต่อยู่ที่สรรพคุณ คนโง่เขลาที่มีทราบข้อนี้ ได้แต่ประเมินค่าตามการหายากง่าย หากเป็นฤดูใบไม้ผลิ ยังอุดมด้วยหญ้าเนงอี ที่ช่วยบำรุงตับและกระจาย ทำให้สายตาแจ่มใส มิใช่หรือ หากขึ้นเขา ก็สามารถหาต้นโซริตเด มีสรรพคุณลดไข้และความดัน ทั้งยังรักษาอาการติดเชื้อที่ตับมิใช่หรือ แต่ความคิดเช่นนี้คงมิใช่จำกัดเพียงต้นไม้ อยากรู้คุณมักหลงให้คุณค่าบรรดาผู้มีอำนาจมากกว่าปวงประชาราษฎร์ มิใช่หรือ” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 130)

1.29 ที่มาจา-คีริม (น้ำมันละหุ่ง) ถั่วดำ และเมล็ดคัมโภ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้อาเจียน รักษาอาหารเป็นพิษ (โรคระบาด)

สรรพคุณตามตำรายา ถั่วดำช่วยล้างพิษในร่างกาย น้ำมันละหุ่งมีฤทธิ์เป็นยาระบายอุจจาระหรือยาถ่ายอย่างอ่อนสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ มีฤทธิ์ไปกระตุ้นผนังลำไส้ให้เกิดการบีบตัว ช่วยขับกากอาหารออกมา มักใช้ในผู้ป่วยที่เป็นโรคท้องเดินเฉียบพลันที่เกิดจากอาหารเป็นพิษ เพื่อช่วยในขับถ่ายอาหารที่เป็นพิษออกมา (พรินน์, 2558)

เหตุการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นทำให้เหล่าบรรดาแพทย์หลวงไม่สามารถหาสาเหตุได้จึงสั่งปิดหมู่บ้านเพื่อไม่ให้โรคคลุกคลายสู่วังหลวง แต่แต่จังกึมติดอยู่ในหมู่บ้านกับจงโฮและคนป่วย เธอจึงเริ่มลงมือรักษาผู้ป่วยโดยใช้สมุนไพรที่อยู่ในครัวเรือนของคนในหมู่บ้าน และนำร่างของผู้ป่วยมานอนใกล้กันเพื่อสะดวกแก่การรักษา

เนื่องเพราะต้องใช้เวลาค้นคว้า จึงตัดสินใจเริ่มรักษาจากคนที่มีโอกาสรอดชีวิต หลังประคองผู้พอมิเรียวแรงพิงหลังข้างฝา และป้อนที่มาจา-คีริมใส่ปาก ตามคำของอนแพกคงต้องเป็นเพราะอาหาร เช่นนั้น จึงจำต้องป้อนทานให้อาเจียนออกมา

ผู้ป่วยทานที่มาจา-คีริมลงไป ไม่นานจึงเริ่มทั้งถ่าย ทั้งอาเจียนโดยพร้อมเพรียง งานเข็ดล้างจึงมิใช่เรื่องง่ายแต่อย่างใด ผืนผ้าอาภรณ์ที่มีในตู้หยิบออกมาใช้เช็ดล้าง ก่อนรวบรวมเผาทั้งด้านนอก (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 144)

1.30 หน้ำฮวังโทซั่มแพกโซ (หน้ำสามบริสุทธิ์)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ชะล้างพลังพิษในลำไส้

อุกแพกมิได้จากไปเหมือนกับแพทย์หลวงคนอื่นๆ แต่กลับมาช่วยแต่จังกึมรักษาคนป่วยที่ถูกทิ้งไว้ในหมู่บ้าน โดยปฐมพยาบาลเบื้องต้นและช่วยแต่จังกึมหาต้นตอของการเกิดโรคจนสำเร็จ

อนแพกจึงเร่งมือทำการรักษา ขณะเดินทางลงเขาซีริชานบังเอิญโชคดีที่พบหน้ำฮวังโทซั่มแพกโซ (หน้ำสามบริสุทธิ์) และนำติดตัวมาด้วย หน้ำที่เติบโตในแหล่งน้ำสะอาด มิใคร่พบเห็นได้บ่อยนี้ เมื่อต้มเคี้ยวในน้ำต้มลงนอกจากทำให้อาเจียนอาหารจากท้อง ยังสามารถชะล้างพลังพิษในลำไส้ได้อีกทางหนึ่ง (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 155)

1.31 อิกกี

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ช่วยปกป้องร้อนหนาว ตับอักเสบ ปากเปื่อย ไข้ใจ ไข้พิษร้อน และโรคดีซ่าน

ชั้นที่ซังอนโดนฝังต่อยขณะเก็บลูกศรให้ห้องค้อฮองเต้ ซังอนมีอาการแพ้นอกจากบวมแล้วยังมีอาการคัน แดงกิมจึงพยายามใช้อิกกีประคบเพื่อรักษาอาการร้อนหนาวจากพิษผึ้ง แต่แพทย์หลวงกลับมึนเห็นด้วยเนื่องจากอิกกีเป็นพืชที่อาศัยอยู่ในน้ำสกปรก จึงกลัวว่าชั้นที่ซังอนจะติดเชื้อ แต่แดงกิมก็ได้รับการ เนื่องจากเป็นคำสั่งของฮองเต้

“เช่นนั้น ล่าฟงอิกกีจะทำอย่างไรได้”

“อิกกีนั้นเป็นพืชช่วยปกป้องร้อนหนาว และความแห้งแกร่รากต้นไม้ ทั้งอิกกียังมีพลังชีวิตที่ยืนยาว สามารถขึ้นในที่แล้ง กระทั่งบนโขดหินได้ หากนำอิกกีมาต้มเคี้ยวในน้ำสามารถได้ยาเลิศสรรพคุณสามารถบรรเทา อาการคันย้อม (ตับอักเสบ) คุยอล (ปากเปื่อย) ซิมยอล (ไข้ใจ) ยอลตกจิง (ไข้พิษร้อน) ฮวงดัล (โรคดีซ่าน) รวมถึงอาการไข้ขึ้นได้ดี” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 183)

1.32 ดอกมินติลเล

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาแผลบวม/เนื้องอก คอหอยอักเสบ เยื่อぶล่ำไส้ อักเสบ ตับอักเสบดีบบลัน โรคดีซ่าน และเต้านมอักเสบ

บทเรียนที่อ่อนแพกสอนให้แดงกิมมองข้ามความโกรธแค้นเพื่อเป็นหมอหญิงที่เปี่ยมด้วยความเมตตา และรู้จักการคิดเลือกใช้สมุนไพร

“ดอกมินติลเลนนั้นมีสรรพคุณต่ออาการจางซัง (แผลบวม/เนื้องอก) อินฮุยอม (คอหอยอักเสบ) พกมักยอม (เยื่อぶล่ำไส้อักเสบ) คีบซองคั่นยอม (ตับอักเสบดีบบลัน) และ ฮวงดัล (โรคดีซ่าน) ช่วยให้ถ่ายเบาได้คล่อง สำหรับสตรีแล้วยังช่วยลดอาการบุงยอม (เต้านมอักเสบ) สามารถใช้เป็นสมุนไพรเพิ่มน้ำนมแก่มารดาได้อีกทางหนึ่ง” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 195)

1.33 ยางอด

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้กระเพาะอบอุ่น ขจัดอาการอักเสบ ช่วยการย่อย และรักษาโรคกระเพาะ ช่วยอาการตกโลหิต และลดอาการอักเสบในตับ ในทางตรงกันข้าม ยางอดสามารถทำให้เกิดอาการคันโดยเฉพาะผู้ที่ผิวแห้งบอบบาง

ซึ่งกุมภพยายามสร้างสถานการณ์เพื่อกำจัดแดจังกึมและจองโฮ จึงใส่ร้ายยอนเซ็ง เพื่อนสนิทของแดจังกึม ในข้อหาพยายามฆ่าองค์ซูกวอนเซว โดยให้ร้ายว่าเป็นคำสั่งของ แดจังกึมและจองโฮให้ยอนเซ็งเป็นผู้ลงมือใส่ยางอดลงในเครื่องเสวย แต่ยางอดนั้นไซ้จะทำให้ เกิดอาการคันเพราะได้กำจัดพิษออกหมดแล้ว เหลือแต่คุณประโยชน์ในการรักษาเท่านั้น แดจังกึมพยายามหาหนทางให้ยอนเซ็งพ้นจากข้อกล่าวหาโดยการอธิบายถึงสรรพคุณของ ยางอดให้องค์ไทเฮาฟัง แต่อย่างไรแดจังกึมก็โดนจับเพราะทานต่อข้อกล่าวหาไม่ไหว จนทำให้ไทเฮาต้องสืบหาข้อเท็จจริง

“ยางอดนั้นทำให้กระเพาะอบอุ่น ขจัดอาการอักเสบ ช่วยการย่อย และรักษาโรคกระเพาะ ช่วยอาการตกโลหิต ลดอาการอักเสบในตับ นอกจากนี้ ยังมีสมุนไพรพอกโลหิตให้หัวใจสงบนิ่ง สามารถใช้เป็นยาฆ่าเชื้อ ป้องกัน วัณโรคที่ปอด นอกจากสรรพคุณที่โอัจงยูกยู (หัวส่วนทกหลัก) แล้วยังใช้ผสม ในโอสถรักษาโรคประสาท โรคไขข้อ โรคผิวหนังได้ ทั้งยังมีหลายกรณี สามารถ ใช้รักษาโรคกระเพาะเรื้อรังและอาการมดลูกอักเสบได้อีกด้วยเพคะ” (ไพบุลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 4, น. 233)

2. สมุนไพรสัตว์ มีรายชื่อจำนวน 6 ชนิด ดังนี้

2.1 กวางซอนโกล (ซูปไก่ฟ้า)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้สายตาแจ่มใส ปรับความดัน แก้ท้องเสีย แต่ห้ามทานคู่ กับถั่วโฮดู เห็ดมกกี แป้งหมี่ หอม และถั่วเหลือง เพราะจะส่งผลร้ายต่อสมองและหัวใจ

บทเรียนเรื่อง คุณภาพของอาหารว่าด้วยเรื่องของวัตถุดิบในการทำอาหาร เพราะ อาหารบางอย่างให้ทั้งคุณและโทษ หากนำไปผสมหรือแปรรูปผิดวิธี ซึ่งกุมฮันเป็นผู้ถ่ายทอด เจตนารมณ์ด้านการปรุงให้เหล่านางในฝึกหัดฟัง รวมถึงแดจังกึมด้วย ไม่ว่าจะเป็นกวางซอนโกล (ซูปไก่ฟ้า) ของเฮียง (ผงดั้นกานพลู) หรือปลาบุงออ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีทั้งคุณและ โทษควบคู่กัน

*“กวางซอนโกลนนั้นทำให้สายตาแจ่มใส ปรับความดัน มีสรรพคุณ
หยุดอาการท้องเสีย ต่อไป มีสิ่งใดที่ห้ามทานกับไก่ฟ้าบ้าง ทราบหรือไม่”*

“ถั่วโศดู เห็นคมกือ แป้งหมี่ หอม และถั่วเหลืองคะ” ที่ตอบเป็น
เสียงของคิมยอง

“ทราบหรือไม่เป็นเพราะเหตุใด”

“เพราะส่งผลร้ายต่อสมองและหัวใจคะ”

*“ถูกต้อง หากเครื่องปรุงหนึ่งกับสิ่งอื่น สามารถเป็นได้ทั้งคุณและโทษ
นี่เป็นสิ่งที่เรียกว่า ดุลยภาพแห่งอาหาร”* (ไพบูลย์ ปัตตะเสน, 2548, ล. 2, น. 131)

2.2 ปลาบุงอ

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ห้ามทานกับกระเทียม เพราะจะทำให้เป็นไข้ หากทานดิบ
จะทำให้ร่างกายบวม หากทานกับตับหมู เนื้อไก่ เนื้อไก่ฟ้า หรือเนื้อกวาง ทำให้เกิดตุ่ม
ตามร่างกาย หากผสมกับดอกกลิลีเป็นพิษ

บทเรียนเรื่อง ดุลยภาพของอาหารว่าด้วยเรื่องของวัตถุดิบในการทำอาหาร เพราะ
สมุนไพรบางอย่างให้ทั้งคุณและโทษ หากนำไปผสมหรือแปรรูปผิดวิธีจะทำให้เกิดผลร้าย
ซึ่งกุ้งฮันเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนาธรรมด้านการปรุงให้เหล่านางในฝึกหัดฟัง รวมถึงแดจังกึมด้วย

“ต่อไป มีสิ่งใดที่ห้ามทานกับปลาบุงอบ้าง จังกึมจงอธิบายมา”

*“หากทานกับกระเทียมอาจเป็นไข้ ห้ามทานดิบๆ ทำให้ร่างกาย
บวม เช่นเดียวกับหากทานกับตับหมู เนื้อไก่ เนื้อไก่ฟ้า หรือเนื้อกวาง ทำให้
เกิดตุ่มตามร่างกาย ผสมกับดอกกลิลีเป็นพิษ”* (ไพบูลย์ ปัตตะเสน, 2548, ล. 2,
น. 132)

2.3 เข็มผึ้ง

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาอาการปวดเมื่อย ล้างพิษ กระตุ้นประสาทสัมผัส

เมื่อแดจังกึมสูญเสียประสาทสัมผัส ซึ่งกุ้งฮันจึงนำแดจังกึมไปปรึกษาจนหมอต่างพูด
เป็นเสียงเดียวกันว่าให้ทำใจยอมรับ แต่แดจังกึมไม่ได้หมดความพยายามแค่นั้น เธอขอ
อนุญาตซึ่งกุ้งฮันไปปรึกษา อุณแพกเรื่องการสูญเสียประสาทสัมผัส และเจออุณแพกกำลัง
เลี้ยงผึ้งอยู่ เขาได้เล่าถึงเหตุการณ์รักษาทหารที่โดนผึ้งต่อยโดยบังเอิญปรากฏว่าโรคปวดเมื่อย
ของทหารได้หายไป พร้อมกับอาการบวมคันจากพิษผึ้ง แดจังกึมจึงขอให้อุณแพกรักษาให้
โดยให้ผึ้งต่อย แต่จุดที่จะให้ผึ้งต่อยนั้นเป็นลึนซึ่งเป็นจุดที่ยากแก่การควบคุมผึ้งให้ต่อยตรงจุด

และเสียมาก แต่แดจังกึมก็อ่อนวอนจน อุณแพทต้องยอมรักษาโดยใช้วิธีการดึงเข็มจาก ผีงออกมาก่อนจึงจะฝังลงไปทีลัน

“เห็นลานฝึกซ้อมเนกิมวิด้าหลังหรือไม้ คราวก่อนมีทหารถูก ผีงต๋อย จึงได้ช่วยรักษา จึงได้พบเรื่องประหลาดขึ้น”

“บังเอิญถูกผีงต๋อยที่บาดแผลเดิม รุ่งขึ้นปรากฏว่านอกจากอาการ บวมลดลงแล้ว อาการปวดก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง กำลังลำบากใจว่าต้องฝังเข็ม หรือไม้ ปรากฏไม่นานก็หายดีขึ้น” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 2, น. 178)

“ไม่แน่อาจถึงแก่ชีวิตก็เป็นได้ ยังไม่ได้ใช้มือของเราฝังเข็ม แต่ให้ผีง ฝังเข็มให้ ผู้ใดสามารถคำนวณจิตใจของสัตว์เดรัจฉานได้กัน”

2.4 แพมัล (หอยรูปหวมก)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ดูดหนองด้านใน

เมื่อใช้สมุนไพรรักษาเนื้องอกของแท่งกุงได้ แดจังกึมจึงเสนอการรักษาแบบผ่าตัด แต่การใช้มีดผ่าตัดคนยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างเช่นปัจจุบัน และถือเป็นวิธีการรักษาแบบใหม่ที่ขัดต่อระบบจารีตชุมชน คนในยุคนั้นไม่กล้าที่จะเสี่ยง ทำให้แท่งกุงเสนอให้ใช้แพมัลดูด หนองออก

ทันทีที่ได้ยิน แท่งกุงกระโดดขึ้นโวยวายเสียงดัง ผู้ที่เจ็บป่วย จนมีอาการเคลื่อนไหวร่างกาย ถึงกับ ร้องขอให้บุตรพาไปเช่นไหว้แม่ย่าน้ำ พิศเตโจ ไม่ก็ตั้นยินยอมให้ใช้แพมัลได้

“แพมัลหรือ”

“เป็นหอยรูปหวมกพบมากในเกาะแห่งนี้ เกาะแน่นอาศัยอยู่บนหิน มีริ้วแรงเกาะหินแน่นจนต้องใช้มีดเคาะออก ได้ยินว่าหากนำมาวางบนแผล จะสามารถดูดหนองด้านในออกได้ดี” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 84)

2.5 อิงอ (ปลาการ์ฟ)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง เพิ่มพลังเพศ

ขณะที่แดจังกึมและอินปีแพทย์หญิงรวมรุ่นเรียนรู้วิธีการต้มและเคี้ยวยา ผ่านไป สองวันทั้งสองเริ่มง่วง จึงเริ่มเล่าเรื่องต่างๆ รวมถึงเคล็ดวิธีการรักษาโรค เพื่อผ่อนคลาย ความเครียดจากการเรียนและแลกเปลี่ยนความรู้แก่กันอีกทางหนึ่ง

“คราวที่อยู่สำนักคัมยง มณฑลชอลลา ได้ยินบรรดาทาสท้าวานปี เล่าให้ฟัง ได้รู้เขายี่งอชชาน มีอิงอ (ปลาคาร์พ) อาศัยอยู่ในลำธารด้านล่าง หากนำไปตีตามลำตัวพอให้เจ็บปวด จะมีน้ำตาไหลออกมา น้ำตานี้มาใช้ ปรุงยาของเหนียกเจ (เพิ่มพลังเพศ) ได้” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 198)

2.6 กาวอาเกียว

สรรพคุณตามท้องเรื่อง บำรุงโลหิต และห้ามโลหิต

แดงกิมขัดคำสั่งของแพทย์หญิงเพราะรอแพทย์หลวงไม่ไหว เธอคิดว่าเวลาทุกนาทีย่อมมีค่าสำหรับการรักษา และอาการขององค์ชูกวอนก็ไม่มีทีท่าว่าจะดีขึ้น นางจึงฝึงเข็มเพื่อขับของเหลวออกจากร่างองค์ชูกวอน เพราะการทำคลอดในครั้งนี้ เป็นกรณีของเด็กแฝด และการกระทำของแดงกิมในครั้งนี้เป็นผลของความขัดแย้งกับระบบอำนาจเก่าของเหล่าบรรดาแพทย์หลวงอีกด้วย

เสรีจลินจึงไปหาคักพูลในหอเนอียวอน คักพูลนั้นบางครั้งเรียกว่า กาวอาเกียว เป็นสารสกัดเข้มข้นได้จากการต้มหนังสัตว์ เช่น ลา วัว หรือหมู เป็นต้น นอกจากช่วยบำรุงโลหิต ยังมีสรรพคุณห้ามโลหิตได้อย่างชะงัด ทั้งยังได้ใส่ดอกพุทลีลิด ใบชีกแพกอิบ และหญ้าหยักชุก บดผสมลงน้ำดื่มยา (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 65)

3. สมุนไพรร่ธาตุ มีรายชื่อจำนวน 5 ตัวยา ดังนี้

3.1 ปินเงิน

สรรพคุณตามท้องเรื่อง รักษาพิษนุ

ซึ่งตอกนั้นเรื่องคือเรื่องการรักษาสมุนไพรรักษาพิษและแมลงพิษ นางจึงใช้ปิ่นเงินในการรักษาอาการพิษ เพราะการลี้มรสก่อนพระราชเสวยยังใช้ชื้อเงินในการตรวจจับ การลอบวางยาพิษเบื้องต้น เงินจึงมีความสามารถในการขับเชื้อโรค ซึ่งตอกจึงเป็นแพทย์หญิงที่มีชื่อเสียงในเกาะเชจูโดและเลื่องลือไปถึงเมืองฮันยาง

“ชื่อเสียงด้านการรักษาอาการพิษและการปวดบวมของซึ่งตอก มีเพียงใน เกาะเชจูโดเท่านั้น แต่ยงโด่งดังไปถึงฮันยางเช่นกัน นางขึ้นชื่อเรื่อง การรักษาอาการพิษโดยใช้ปิ่นเงินนั้นนอกจากสามารถตรวจจับพิษ ยังสามารถขับเชื้อโรคได้ ดังนั้นการใช้ปิ่นเงินปักผม จึงทั้งชาญฉลาดและให้คุณประโยชน์อีกด้วย” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 3, น. 77)

3.2 น้ำนับซอลซู

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ป้องกันชรา และป้องกันโรคติดต่อ

แต่จิ้งกัมนี่ที่รักของฮองเฮายัง เนื่องจากนางเป็นคนพยายาม อดทน และนำสิ่งที่ดีที่สุดมาปรึกษาเสมอ ไม่ว่าจะป็นน้ำจากยอดสมุนไพรร้อยชนิด (น้ำค้ำรุ่งอรุณหนึ่งร้อยปลายหญ้า) หรือเครื่องเสวยที่ป้องกันแบบับ (โรคต่างตามผิวหนัง) ทำให้แดจังกัมนี่จึงเป็นคนสนิทของฮองเฮา

“อิม เป็นเช่นนั้นหรือ?”

“ทั้งยังมีสิ่งทีเรียกว่า น้ำนับซอลซู ซึ่งหมายถึงน้ำที่ได้จากหิมะทีละลายในวันแคนัล (จันทร์คติ 22 - 23 ค.ค.) จากนั้นนำมารักษาไว้ในที่เย็นเพื่อต้มเป็นน้ำชาตลอดทั้งปี นอกจากช่วยป้องกันชรา ได้ยินว่าสามารถป้องกันโรคติดต่อได้ นอกจากนี้ ยังมีน้ำใต้เหมืองแร่ชาซูจง หากนำมาต้มชาจะได้เป็นชาเสริมพลังชีวิต ขอมามาประทานอภัย ข้าพนี้ยอมมีอาชาน้ำจากทั้งสองแหล่งมาได้พะคะ” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2548, ล. 4, น. 27)

3.3 จินชา (สารปรอท)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้ร่างกายและจิตใจสงบไม่สิ้นไหว สายตาแจ่มใส กระตุ้นการไหลเวียนโลหิต และผิวพรรณสดใส

ยงโนเป็นนางในคนสนิทของซังกุงเซว ถือเป็นมือขวาของซังกุงเซวในการทำเรื่องร้ายต่างๆ รวมถึงการใส่จินชาลงในหม้อไฟ เพื่อลอบวางยาพิษของเธอโดยใช้อาหารเป็นเครื่องมือ โดยใช้คุณภาพแห่งอาหารเป็นกล จินชานั้นมีสรรพคุณต่อร่างกาย ทำให้จิตใจสงบไม่สิ้นไหว สายตาแจ่มใส กระตุ้นการไหลเวียนโลหิตและผิวพรรณสดใส หากได้รับความร้อนก็จะแปรสถานะเป็นยาพิษ การใส่ลงในหม้อไฟจึงถือเป็นการวางยาพิษ

ครั้งที่เริ่มสั่งการให้ยงโนใส่จินชา (สารปรอท) ลงในเครื่องเสวย ขอนโกล (หม้อไฟต้มเผ็ด) ก่อนส่งเข้าตำหนักจุงกุนซอน (ตำหนักของเฮา ตนได้หาข้ออ้างไว้เป็นที่เรียบบร้อยจินชานั้นแม้เป็นแร่ธาตุแต่ก็มีรสหวานเมื่อบดเป็นผงละเอียด สามารถใช้เป็นยามีสรรพคุณเป็นเลิศ ทำให้ร่างกายสงบไม่สิ้นไหว ทั้งช่วยให้จิตใจสงบ สายตาแจ่มใส กระตุ้นการไหลเวียนโลหิต อีกทั้งผิวพรรณสดใส สามารถใช้ได้ กระทั่งยามมีไข้สูงจนเพ้อเจ้อ หรือแตกตื่นตกใจ กระทั่งยามเจ็บปวดหรือมีอาการแน่นหน้าอก แต่ปัญหาคือ หากได้รับ

ความร้อน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นยาพิษในทันที นี่เป็นสาเหตุให้
ใส่ลงในอาหารหม้อไฟเช่นซอนโกล (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 4, น. 102)

3.4 น้ำของฮวาซู

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ทำให้นอนหลับดี ระวังการหลังโลหิต สีหน้าสดใส และ
ระวังอาการท้องเสียหลังดื่มสุรา

การเลื่อนสถานะของแดงกิมทำให้นางเป็นที่โปรดปรานขององค์ฮ่องเต้มาก
อาจเพราะการดูแลด้านอนามัยและความปลอดภัยอย่างมีมาตรฐานพร้อม แดงกิมใส่ใจ
ทุกรายละเอียดในการรักษาแม้แต่น้ำที่เธอนำมาต้มโอสถให้องค์ฮ่องเต้ เธอยังคัดสรรน้ำแร่
เป็นพิเศษ

“น้ำของฮวาซูนั่นเป็นน้ำบ่อแร่ที่ได้ในยามเข้มนัด นอกจากเข็มด้วย
พลังสะอาด ทำให้นอนหลับดี ระวังการหลังโลหิต ทำให้สีหน้าสดใส ระวัง
อาการท้องเสียหลังดื่มสุรา ทั้งยังช่วยให้สมองปลอดโปร่งอีกทางหนึ่งเพคะ
ที่สำคัญหากนำน้ำของฮวาซูมาต้มเคี้ยวโอสถ ย่อมเพิ่มสรรพคุณโอสถได้
เต็มทีอีกด้วยเพคะ ฝ่าบาท” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 4, น. 255)

3.5 แผ่นศิ่วจั้ง (ศิลาบึงหลังคา)

สรรพคุณตามท้องเรื่อง ประคบบาดแผล ลดอาการคันเรื้อรัง

สตรีแซงของเป็นนักโทษในอาญาแผ่นดิน รับโทษนั้นจึงเฮียง (โทษเขียนนโยบาย) แล้ว
ถูกขับไล่มาอยู่เกาะเซจูโคกอันแดงกิม ในฐานะทาสหลวงกวานปี⁵ แซงของโดนนโยบายจนเกิด
อาการคันเรื้อรังบริเวณบาดแผล มักร้องรบกวนผู้อื่นจนนอนไม่หลับ และขอให้แดงกิมช่วย
เกาบริเวณหลังทุกคืน แดงกิมจึงหาวิธีช่วยรักษาอาการคันของซังของ โดยใช้เปลือกไม้
นือริบ (ยูกัน) ส่วนเปลือกมีชื่อเรียกเฉพาะว่า “ยูกันพี” (รักษาโรค)

“สุดท้าย จึงตัดสินใจใช้เปลือกไม้ นือริบ (ยูกัน) ทดแทน ใบอ่อน
ยามฤดูใบไม้ผลินั้นสามารถเคี้ยวทานได้ ส่วนเปลือกกรากที่เรียกว่า ยูกันพี
สามารถแช่น้ำ นำมาบดตำละเอียด ใช้ประคบบาดแผลได้ ยิ่งใช้แผ่นศิ่วจั้ง
(ศิลาบึงหลังคา) อังไฟจนร้อน และนำบดบดบาดแผล ยิ่งช่วยสมาน
บาดแผลได้รวดเร็วขึ้น” (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2548, ล. 3, น. 60)

⁵ ทาสหลวงกวานปี หมายถึง เป็นทาสของแผ่นดิน ซึ่งต่างจากโนบีที่เป็นทาสของบุคคล

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสมุนไพรใน “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ปรากฏชื่อสมุนไพรที่ผู้แต่งบรรยายสรรพคุณจำนวน 44 ชนิด สามารถแบ่งเป็นสมุนไพรพืช 33 ชนิด สมุนไพรสัตว์ 6 ชนิด และสมุนไพรแร่ธาตุ 5 ชนิด

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าสมุนไพรที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” มีทั้งส่วนที่ให้คุณประโยชน์และโทษแก่ร่างกาย เรียกว่า “ดุลยภาพแห่งสมุนไพร” ปรากฏจำนวน 5 ชนิด คือ กวองซอนโกล (ซูปไก่ฟ้า) ของเฮียง (ผงต้นกานพลู) ปลาบุงออ ยุคดุกุกโบสม และจินซา (สารปรอท) เช่น ยุคดุกู มีสรรพคุณ ตีต่อกระเพาะอาหาร ลำไส้ และรักษาอาการเลือดลมอักเสบเรื้อรัง และโสม มีสรรพคุณเพิ่มพูนกำลัง ช่วยเร่งสรรพคุณของยา แต่หากนำยุคดุกุกโบสมมาผสมและบริโภครวมกันจะทำให้เกิดผลข้างเคียง (ไม่ว่าจะในปริมาณน้อยหรือมาก) คือ ทำให้ร่างกายแข็ง เหน็บชา เหตุการณ์ใน นวนิยายเป็นตอนที่องครักษ์ชายาทเสวยซูปซุงโจ ที่มีส่วนผสมของโสมอยู่ด้วย แล้วรับประทานยุคดุกู เข้าไปเพื่อรักษาอาการเลือดลมอักเสบและช่วยในการจดจำ จึงทำให้เกิดอาการเหน็บชา ร่างกายแข็ง ผู้หาสาเหตุแห่งการเกิดโรคเจอ คือ “แดจังกึม” โดยนางใช้ร่างกายตนเองทดลอง

สรรพคุณสมุนไพรที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” แยกเป็นสรรพคุณตามท้องเรื่องและสรรพคุณตามตำรายา ซึ่งปรากฏชื่อสมุนไพรในนวนิยายเกาหลีเรื่องนี้ตรงกับสมุนไพรของไทย จำนวน 11 ชนิด และมีสรรพคุณทางยาเหมือนกันทั้งในนวนิยายและ ตำรายา เช่น ซุง หรือ ซุงเซ (ผักกาด) ปรากฏสรรพคุณตามท้องเรื่อง คือ บำรุงเวลาร้อนลำไส้ ป้องกันไข้หวัด เวียนศีรษะ ถ่ายไม่สะดวก และช่วยแก้กระหายหลังดื่มสุรา และผู้ศึกษาค้นหาสรรพคุณตามตำรายา คือ ช่วยเจริญอาหาร แก้กระหาย ลดอาการไอ เสมหะ แก้เลือดกำเดา แก้อาเจียนเป็นเลือด ช่วยรักษานิวในทางเดินปัสสาวะ ช่วยขับปัสสาวะ และช่วยแก้พิษสุรา

สรรพคุณทางยาที่ปรากฏในนวนิยายซึ่งตรงกับตำรายานั้น แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของตัวละคร “แดจังกึม” ผู้เป็นแพทย์หลวงหญิงคนแรก ในประวัติศาสตร์เกาหลี และความชำนาญด้านการแพทย์ของผู้แต่งนวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง”

นอกจากสมุนไพรใช้เป็นยารักษาโรคแล้ว ยังใช้ประโยชน์เป็นอาหาร ใช้เตรียมเป็นเครื่องดื่ม ใช้เป็นอาหารเสริม เป็นส่วนประกอบในเครื่องสำอาง ตลอดจนใช้เป็นหนทาง

แสวงหาอำนาจ ในทางตรงกันข้ามสมุนไพรจำนวนไม่น้อยที่มีพิษ ถ้าใช้ไม่ถูกวิธีหรือใช้เกินขนาดจะทำให้เกิดพิษต่อร่างกาย สมุนไพรแต่ละชนิดจะมีประโยชน์หรือโทษขึ้นอยู่กับว่าใช้คู่กับสิ่งใด และจะใช้เพื่อทำการใด ดังนั้นสมุนไพรจึงเปรียบเหมือนดาบสองคมที่ต้องใช้อย่างระมัดระวังและรู้เท่าทันถึงปัญหาที่จะตามมา

ผู้ศึกษาพบว่า ยังมีประเด็นน่าสนใจที่จะศึกษานวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” อีกมาก โดยเฉพาะการศึกษาด้านความเชื่อในการรักษาโรค ซึ่งบทความนี้ไม่ได้กล่าวถึง โดยอาจศึกษาในแง่ของผลแห่งความเชื่อกับระบบจารีตชุมชน เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการรักษาโรคร้อยครบบัณฑิตและรอบด้าน และการที่นวนิยายเกาหลีเรื่อง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ได้รับความนิยมนจนเกิดกระบวนการผลิตซ้ำทางวรรณกรรมในประเทศไทยถึง 4 ครั้ง ภายในช่วงเวลา 10 ปี น่าจะมีปัจจัยในเรื่องของการเผยแพร่วัฒนธรรมและการสร้างชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง และเชื่อว่าหากได้มีการนำนวนิยายเกาหลีเรื่องนี้มาศึกษาในแง่มุมต่างๆ ก็จะทำให้มองเห็นภาพรวมของการสร้างและเสพนวนิยายเรื่องนี้มากขึ้น.

บรรณานุกรม

- นันทพร นิลวิเศษ. (2537). สมุนไพร. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 14. (น. 247 - 231). กรุงเทพฯ :
หอรัษฎากรพิพัฒน์.
- ปรินดา เรืองศักดิ์. (2555). การถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านละครเกาหลีอิงประวัติศาสตร์แดจังกึม.
ใน **นักบริหาร**. (น. 65 - 71). กรุงเทพฯ : ศาลาแดง.
- ไพบูลย์ ปิตะเสน. (2548). **แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง**. (4 เล่มจบ). กรุงเทพฯ : สยาม
อินเตอร์บุ๊คส์.
- พริณ. (2558). **สมุนไพร**. สืบค้นจาก <http://frynn.com>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- ลักษณ์ คล้ายแก้ว และ หัสยา ศรีเพ็อง. (2552). การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องละคร
โทรทัศน์ แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง. ใน **นิเทศศาสตร์ปริทัศน์**. (น. 104 - 111).
ปทุมธานี : ดิจิตอลการพิมพ์.
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2557). นวนิยายแนวปรุงรสปรุงรัก : อาหารกับมิติความเป็นหญิง
ในวรรณกรรมไทยยุคออนไลน์. ใน **ทีทรรศน์ภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม การสื่อสาร
ในโลกยุคเปลี่ยนผ่าน**. (น. 193 - 242). นครปฐม : หิน หayang.
- สุกัญญา อินตะโดด. (2550). การวิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงในละครเรื่อง **แดจังกึม
(จอมนางแห่งวังหลวง)** ตามแนวคิดสตรีนิยม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).